

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการทดลอง	62
วัสดุอุปกรณ์	62
วิธีการทดลอง	66
บทที่ 4 ผลการทดลองและวิจารณ์	79
ตอนที่ 1 การพัฒนาสูตรเบื้องต้นของแผ่นข้าวอบกรอบโดยไมโครเวฟ	79
ตอนที่ 2 ปริมาณอะไมโลสที่มีต่อคุณสมบัติความกรอบและปริมาณอะไมโลส ที่มีเหมาะสมต่อการแปรรูปแผ่นข้าวอบกรอบโดยไมโครเวฟ	103

	หน้า
ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนากระบวนการแปรรูปที่เหมาะสม ของแผ่นข้าวอบกรอบโดยไม่โครเวฟ	106
ตอนที่ 4 คุณภาพทางเคมี กายภาพ จุลชีววิทยาและการยอมรับโดยรวม ของผู้ทดสอบชิม	131
บทที่ 5 สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ	138
สรุปผลการทดลอง	138
ข้อเสนอแนะ	141
เอกสารอ้างอิง	142
ภาคผนวก	150
ภาคผนวก ก ภาพประกอบการแปรรูปแผ่นข้าวอบกรอบโดยไม่โครเวฟ	151
ภาคผนวก ข แบบทดสอบทางด้านประสาทสัมผัส	156
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์คุณภาพ	161
ประวัติผู้เขียน	177

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 ผลผลิตข้าวของประเทศผู้ผลิตข้าวที่สำคัญ	2
1.2 ส่วนแบ่งการตลาดของอาหารเข้าจากรัฐชาติในประเทศไทยแบ่งตามกลุ่มอายุของผู้บริโภค	4
1.3 ความนิยมของผู้บริโภคที่มีต่อรสชาติของอาหารเข้าจากรัฐชาติในประเทศไทยแบ่งตามกลุ่มอายุของผู้บริโภค	4
2.1 องค์ประกอบทางเคมีของธัญชาติหน่วยเป็นกรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง	9
2.2 คุณค่าทางโภชนาการของอาหารเข้าจากรัฐชาติ	18
2.3 คุณสมบัติที่สำคัญของอะไมโลสและอะไมโลเพกติน	25
2.4 องค์ประกอบของแป้งชนิดต่างๆ	26
2.5 คุณสมบัติทางกายภาพและเคมีของแป้งข้าวเจ้า	28
2.6 สีของแป้งข้าวเจ้าและแป้งข้าวเหนียวก่อนและหลังให้ความร้อน	30
2.7 คุณสมบัติทางกายภาพและเคมีของแป้งข้าวเหนียว	30
2.8 องค์ประกอบสำคัญในผลิตภัณฑ์นมผง	35
2.9 คุณสมบัติด้านไดอะสแตซิซของอาหาร	40
2.10 ค่า E'' ของอาหารที่ความถี่ของคลื่นไมโครเวฟ 2,450 เมกะเฮิร์ต	41
2.11 การประยุกต์ใช้ระบบไมโครเวฟกับอาหาร	53
2.12 การประยุกต์ใช้ไมโครเวฟในระดับอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร	55
3.1 แผนการทดลองที่ใช้ในการกลั่นกรองหาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของแผ่นข้าวอบกรอบ	69
3.2 ระดับสูงและระดับต่ำของปัจจัยทดลอง	70
3.3 แผนการทดลองที่ใช้ในการศึกษาผลของปริมาณอะไมโลสที่มีต่อความกรอบ	71
3.4 แผนการทดลองที่ใช้ในการหาอุณหภูมิและระยะเวลาในการนึ่งโดและหาระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาที่เหมาะสม	73
3.5 สิ่งทดลองที่ใช้ในการเปรียบเทียบความคงตัวในน้ำมันของแผ่นข้าวอบกรอบ	75

ตาราง	หน้า
4.1 ผลทางประสาทสัมผัสของแผ่นข้าวอบกรอบก่อนการพัฒนา	81
4.2 ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของแผ่นข้าวอบกรอบในการกลั่นกรองหาปัจจัยทดลองที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของแผ่นข้าวอบกรอบ	82
4.3 ค่าแรงด้านการเจาะทะลุและปริมาณความชื้นของแผ่นข้าวอบกรอบในการกลั่นกรองหาปัจจัยทดลองที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของแผ่นข้าวอบกรอบ	83
4.4 ค่าความสว่าง (L) ค่าสีแดง (a) และค่าสีเหลือง (b) ของแผ่นข้าวอบกรอบในการกลั่นกรองหาปัจจัยทดลองที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของแผ่นข้าวอบกรอบ	83
4.5 อิทธิพลของปัจจัยทดลองที่มีต่อคุณภาพทางเคมีและกายภาพของแผ่นข้าวอบกรอบ	88
4.6 อิทธิพลของปัจจัยทดลองที่มีต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัสของแผ่นข้าวอบกรอบ	89
4.7 ผลของปัจจัยที่มีความสำคัญมากต่อคุณลักษณะของแผ่นข้าวอบกรอบ	90
4.8 แผนการทดลองที่ใช้ในการหาระดับที่เหมาะสมของปัจจัยทดลอง	92
4.9 ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาระดับที่เหมาะสมของปัจจัยทดลอง	92
4.10 ค่าแรงด้านการเจาะทะลุและปริมาณความชื้นของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาระดับที่เหมาะสมของปัจจัยทดลอง	93
4.11 ค่าความสว่าง (L) ค่าสีแดง (a) และค่าสีเหลือง (b) ของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาระดับที่เหมาะสมของปัจจัยทดลอง	93
4.12 ค่าแรงด้านการเจาะทะลุและปริมาณความชื้นของโดในการศึกษาผลของปริมาณอะไมโลสที่มีต่อความกรอบ	103
4.13 ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาอุณหภูมิและระยะเวลาในการนึ่งโดที่เหมาะสม	106
4.14 ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาความหนาของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม	113
4.15 ปริมาณความชื้นของโดที่เวลาการทำแห้งที่ 0 ถึง 120 นาที	115
4.16 ผลค่าแรงด้านการเจาะทะลุของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาเวลาในการอบโดเพื่อให้ได้ความชื้นของโดที่เหมาะสม	116

ตาราง	หน้า
4.17 ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาที่เหมาะสม	117
4.18 ค่าแรงต้านการเจาะทะลุและปริมาณความชื้นของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาที่เหมาะสม	117
4.19 ค่าความสว่าง (L) ค่าสีแดง (a) และค่าสีเหลือง (b) ของของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาที่เหมาะสม	118
4.20 ผลการทดสอบชิมทางประสาทสัมผัสด้านรสหวานของแผ่นข้าวอบกรอบเคลือบคาราเมลในระดับต่างๆ	127
4.21 ผลความคงตัวในน้ำมันของผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบ	128
4.22 คุณภาพทางเคมี กายภาพและจุลชีววิทยาของแผ่นข้าวอบกรอบที่แปรรูปโดยไมโครเวฟ	132
4.23 ผลการทดสอบชิมทางประสาทสัมผัสของแผ่นข้าวอบกรอบหลังการพัฒนา	133
4.24 ผลการเปรียบเทียบค่าทางประสาทสัมผัสระหว่างผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบต้นแบบและผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบในอุดมคติของผู้ทดสอบชิม	134
4.25 ผลการเปรียบเทียบค่าทางประสาทสัมผัสระหว่างผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบสุดท้ายและผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบในอุดมคติของผู้ทดสอบชิม	135
4.26 ค่าแรงต้านการเจาะทะลุของแผ่นข้าวอบกรอบในถุงอะลูมิเนียมฟอยด์ลามิเนตเมื่อเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส	136
ค.1 ตารางมาตรฐานในการหาน้ำตาลอินเวอร์ตสำหรับสารละลาย Fehling 10 มิลลิลิตร	165
ค.2 การเจือจางสารละลายมาตรฐานโพเตโตอะไมโลส	168
ค.3 ตารางแมคคราดี	174

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 ผลผลิตธัญชาติรวมทั้งโลก	9
2.2 กระบวนการแปรรูปอาหารเข้าสำเร็จรูปจากข้าวสาลีแบบแผ่นบาง	14
2.3 ลักษณะเครื่องอัดอาหารเข้าจากธัญชาติแบบพองกรอบ	14
2.4 กระบวนการแปรรูปอาหารเข้าจากธัญชาติพร้อมบริโภคนึ่งแบบเป็นชิ้น	15
2.5 โครงสร้างของอะไมโลส	23
2.6 ลักษณะของเกลียวอะไมโลส	23
2.7 โครงสร้างของอะไมโลเพกติน	24
2.8 ลักษณะโครงสร้างของอะไมโลเพกตินที่ประกอบด้วยส่วนผลึกและส่วนอสัณฐาน	25
2.9 ระยะเวลาการเกิดเจลลิตินในซีเซชันของเม็ดแป้ง	27
2.10 กรรมวิธีการผลิตแป้งข้าวไม่แห้ง แป้งไม้น้ำและแป้งไม่ผสม	29
2.11 การให้ความร้อนแก่อาหาร	42
2.12 การหมุนตัวของสารประกอบมีประจุเนื่องจากคลื่นไมโครเวฟ	43
2.13 การสะท้อนกลับ การส่งผ่านและการดูดซึมของคลื่นไมโครเวฟ	47
2.14 ภาพตัดขวางแสดงส่วนประกอบของแมกนีตรอน	49
2.15 โครงสร้างภายในเตาอบไมโครเวฟ	49
4.1 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์ต้นแบบของแผ่นข้าวอบกรอบ	81
4.2 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์ทดลองที่ 1.2.1-1.2.6 ของแผ่นข้าวอบกรอบ ในการกลั่นกรองหาปัจจัยทดลองที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของแผ่นข้าว อบกรอบ	84
4.3 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์ทดลองที่ 1.2.7-1.2.12 ของแผ่นข้าวอบกรอบ ในการกลั่นกรองหาปัจจัยทดลองที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของแผ่นข้าว อบกรอบ	84

ภาพ	หน้า
4.4 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์สิ่งทดลองที่ 1.3.1-1.3.6 ของแผ่นข้าวอบกรอบ ในการหาระดับที่เหมาะสมของปัจจัยทดลอง	94
4.5 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์สิ่งทดลองที่ 1.3.7-1.3.11 ของแผ่นข้าวอบกรอบ ในการหาระดับที่เหมาะสมของปัจจัยทดลอง	94
4.6 พื้นที่การตอบสนองของปริมาณความชื้นเมื่อใช้ปริมาณมอลต์สกัดต่างกัน ตามสมการ 4.2	96
4.7 พื้นที่การตอบสนองของค่าแรงต้านการเจาะทะลุเมื่อใช้ปริมาณมอลต์สกัด ต่างกันตามสมการ 4.3	97
4.8 พื้นที่การตอบสนองของค่าสีเหลือง (b) เมื่อใช้ปริมาณมอลต์สกัดต่างกัน ตามสมการ 4.4	98
4.9 พื้นที่การตอบสนองของความกรอบเมื่อใช้ปริมาณแป้งข้าวเหนียวต่างกัน ตามสมการ 4.5	99
4.10 พื้นที่การตอบสนองของความเหนียวเมื่อใช้ปริมาณเลซิตินต่างกันตาม สมการ 4.6	100
4.11 พื้นที่การตอบสนองของการยอมรับโดยรวมเมื่อใช้ปริมาณแป้งข้าวเหนียว ต่างกันตามสมการ 4.7	101
4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณอะไมโลสและค่าแรงต้านการเจาะทะลุของ แผ่นข้าวอบกรอบ	104
4.13 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์ของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาอุณหภูมิ และระยะเวลาในการนึ่งโดที่เหมาะสม	107
4.14 พื้นที่การตอบสนองของสีเหลืองเมื่อใช้อุณหภูมิในการนึ่งโดต่างกันตาม สมการ 4.8	108
4.15 พื้นที่การตอบสนองของความกรอบเมื่อใช้อุณหภูมิในการนึ่งโดต่างกันตาม สมการ 4.9	109
4.16 พื้นที่การตอบสนองของความเหนียวเมื่อใช้อุณหภูมิและเวลาในการนึ่งโด ต่างกันตามสมการ 4.10	110
4.17 พื้นที่การตอบสนองของการยอมรับโดยรวมเมื่อใช้อุณหภูมิในการนึ่งโด ต่างกันตามสมการ 4.11	111

ภาพ	หน้า
4.18 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์ของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาความหนาของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม	113
4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชื้นของโดและเวลาในการทำแห้ง	114
4.20 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์ของแผ่นข้าวอบกรอบในการหาระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาที่เหมาะสม	118
4.21 พื้นที่การตอบสนองของปริมาณความชื้นเมื่อใช้ระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาในการอบแผ่นข้าวอบกรอบต่างกันตามสมการ 4.12	120
4.22 พื้นที่การตอบสนองของค่าแรงต้านการเจาะทะลุเมื่อใช้ระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาในการอบแผ่นข้าวอบกรอบต่างกันตามสมการ 4.13	121
4.23 พื้นที่การตอบสนองของค่าสีเหลือง (b) เมื่อใช้เวลาในการอบแผ่นข้าวอบกรอบต่างกันตามสมการ 4.14	122
4.24 พื้นที่การตอบสนองของสีเหลืองเมื่อใช้ระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟในการอบแผ่นข้าวอบกรอบต่างกันตามสมการ 4.15	123
4.25 พื้นที่การตอบสนองของความกรอบเมื่อใช้ระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาในการอบแผ่นข้าวอบกรอบต่างกันตามสมการ 4.16	124
4.26 พื้นที่การตอบสนองของการยอมรับโดยรวมเมื่อใช้ระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟและเวลาในการอบแผ่นข้าวอบกรอบต่างกันตามสมการ 4.17	125
4.27 ความคงตัวในน้ำมันของแผ่นข้าวอบกรอบที่เคลือบคาราเมลในระดับต่างๆ	129
4.28 แผนภาพเค้าโครงผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบหลังการพัฒนา	133
4.29 ค่าแรงต้านการเจาะทะลุของแผ่นข้าวอบกรอบเมื่อเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส	137
ก.1 วัตถุประสงค์ในการแปรรูปแผ่นข้าวอบกรอบ	152
ก.2 การผสมโด	152
ก.3 การรีดโดโดยเครื่องรีดบะหมี่ให้โดหนา 0.5 มิลลิเมตร	153
ก.4 การลดปริมาณความชื้นของโดด้วยเตาอบแบบลมร้อนที่ 70 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 11 นาที เพื่อให้โดมีปริมาณความชื้นร้อยละ 20.39	153

ภาพ	หน้า
ก.5 โดตัดเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมขนาดกว้างและยาว 1.5 เซนติเมตร ก่อนผ่านกระบวนการให้ความร้อนโดยไมโครเวฟ	154
ก.6 การอบโดโดยเตาอบไมโครเวฟด้วยระดับพลังงานความร้อนจากไมโครเวฟสูงสุด เป็นเวลา 75 วินาที	154
ก.7 โดตัดเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมขนาดกว้างและยาว 1.5 เซนติเมตร หลังผ่านกระบวนการให้ความร้อนโดยไมโครเวฟ	155
ก.8 ผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบที่แปรรูปโดยไมโครเวฟ	155
ข.1 แบบทดสอบเค้าโครงผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบ	157
ข.2 แบบทดสอบด้านประสาทสัมผัสผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวอบกรอบ	158